

“BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARI IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHDA FAOLIYATLI YONDASHUVDAN FOYDALANISH”

Nazarov Odil Omanqulovich –p.f.f.d .(PhD).

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM.

odil.nazarov.89@list.ru

Abdilova Maxliyo Mardon qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti 2-bosqich magistranti

Anotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy raqamli ta’lim sharoitida an’anaviy va virtual ekskursiya faoliyatlarini integratsiyalash orqali o‘quvchilarda ma’naviy-axloqiy va vatanparvarlik tarbiyasini takomillashtirish masalasi ilmiy-pedagogik nuqtayi nazardan yoritilgan. Maqolada o‘quvchilarning tarixiy xotira, milliy identitet va fuqarolik ongini shakllantirishda ekskursiyalarning ta’sirchan vosita sifatidagi o‘rni tahlil qilinadi. Shuningdek, virtual ekskursiyalar orqali o‘quvchilarning kognitiv faolligi, mustaqil fikrlash ko‘nikmalari va madaniy ongini rivojlantirish imkoniyatlari ko‘rsatib o‘tiladi. Tadqiqotda O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni, “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi hamda “Vatanparvarlik tarbiyasini takomillashtirish chora-tadbirlari” qarorlari asosida metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Аннотация: В статье рассматривается вопрос совершенствования духовно-нравственного и патриотического воспитания учащихся посредством интеграции традиционных и виртуальных экскурсий в условиях цифрового образования. Автор раскрывает педагогические и психологические механизмы формирования национальной идентичности, исторической памяти и гражданского самосознания школьников. Особое внимание уделяется анализу роли цифровых технологий в развитии когнитивной активности и самостоятельного мышления обучающихся. На основе Закона Республики Узбекистан «Об образовании», стратегии «Цифровой Узбекистан – 2030» и государственных программ по патриотическому воспитанию

предложены методические рекомендации по интеграции экскурсионных форм обучения.

Anotation: This article explores the improvement of students' moral, ethical, and patriotic education through the integration of traditional and virtual excursions within the context of digital education. It examines pedagogical and psychological mechanisms that contribute to developing national identity, historical memory, and civic consciousness among learners. The research highlights the effectiveness of virtual excursions in enhancing students' cognitive activity, independent thinking, and cultural awareness. Based on the Law of the Republic of Uzbekistan "On Education," the "Digital Uzbekistan – 2030" strategy, and state programs on patriotic upbringing, the article presents methodological recommendations for integrating excursion-based learning approaches.

Kalit soʻzlari: Anʼanaviy ekskursiya, virtual ekskursiya, integratsiya, maʼnaviy-axloqiy tarbiya, vatanparvarlik, raqamli taʼlim, milliy identitet, fuqarolik ong.

KIRISH.

Bugungi kunda globallashuv, axborot oqimining keskin ortishi va raqamli texnologiyalar taʼsiri ostida taʼlim jarayoni tubdan oʻzgarib bormoqda. Shunday sharoitda oʻquvchilarda vatanparvarlik, maʼnaviy-axloqiy fazilatlar, milliy gʻurur va fuqarolik ongini shakllantirish masalasi pedagogik jarayonning markaziy yoʻnalishlaridan biriga aylanmoqda. Oʻzbekiston Respublikasining taʼlim siyosatida ham yosh avlodni vatanparvar, bilimli, zamonaviy fikrlovchi va milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash ustuvor yoʻnalish sifatida belgilangan. Mamlakatimiz Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev taʼkidlaganidek: "Yoshlarning qalbida Vatanga sadoqat, millatga hurmat va tarixiy xotiraga ehtirom tuygʻusini uygʻotish bizning eng muhim vazifamizdir". Oʻzbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi "Taʼlim toʻgʻrisida"gi Qonunida taʼlim tizimining asosiy maqsadi sifatida shaxsning har tomonlama rivojlangan, mustaqil fikrlaydigan, Vatanga sadoqatli inson sifatida shakllanishi belgilangan. Ushbu qonun shaxsni faqat bilim bilan emas, balki maʼnaviy barkamollikka yoʻnaltirilgan taʼlim-tarbiyaviy faoliyat orqali voyaga yetkazishni talab etadi. Shuningdek, 2022-yilda qabul

qilingan “Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi”da ta’lim tizimini raqamlashtirish, zamonaviy texnologiyalarni o‘quv jarayoniga integratsiyalash, o‘quvchilarning ijodiy tafakkuri va mustaqil fikrlashini rivojlantirish bo‘yicha aniq vazifalar belgilangan. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi (2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son Farmon) raqamli texnologiyalarni ta’lim jarayoniga keng joriy etish, masofaviy va virtual ta’lim muhitini yaratish orqali o‘quvchilarning bilim olish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qilmoqda. Ushbu strategiya nafaqat texnik infratuzilmani rivojlantirishni, balki ta’lim jarayonida ilg‘or pedagogik metodlarni, jumladan, virtual ekskursiyalar, interfaol ta’lim shakllarini joriy etishni ham nazarda tutadi. Shu nuqtayi nazardan, o‘quvchilarda vatanparvarlik va ma’naviy-axloqiy tarbiyani rivojlantirishda an’anaviy va virtual ekskursiyalarning integratsiyasi dolzarb pedagogik masala sifatida maydonga chiqadi. Prezident Sh.M. Mirziyoyevning 2022-yil 28-yanvardagi “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-son Farmonida ham yoshlarni Vatanga muhabbat, milliy g‘urur va sadoqat ruhida tarbiyalash, ularning ma’naviy dunyoqarashini boyitish, shuningdek, ta’limda raqamli yondashuvni kuchaytirish alohida yo‘nalish sifatida qayd etilgan. Ushbu hujjatda ta’lim va tarbiya jarayonida milliy qadriyatlar bilan zamonaviy texnologiyalarni uyg‘unlashtirish, o‘quvchilarning tarixiy xotira va madaniy merosga bo‘lgan qiziqishini oshirish zarurligi ta’kidlanadi. “Ma’naviyat va ma’rifat tizimini tubdan takomillashtirish to‘g‘risida”gi Prezident Farmonida (2019-yil 3-may) esa yoshlar ongiga milliy g‘oya, ma’naviy qadriyatlar, ajdodlarimiz merosiga hurmat tuyg‘usini singdirishda yangi, innovatsion yondashuvlar zarurligi belgilab o‘tilgan. Shu jihatdan, an’anaviy ekskursiyalar bilan bir qatorda virtual sayohatlar orqali yoshlarning bilim olish jarayonini qiziqarli, mazmunli va ta’sirchan shaklda tashkil etish zamonaviy pedagogikaning muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 31-dekabrda “2020–2025-yillarda ta’lim tizimini raqamlashtirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarorida ham raqamli texnologiyalar yordamida o‘quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, ularning estetik va axloqiy dunyoqarashini kengaytirish masalalari alohida

e'tiborga olingan. Virtual ekskursiyalar mazkur konsepsiya talablariga to'liq mos bo'lib, ular o'quvchilarda tarix, madaniyat va tabiiy meros obyektlariga nisbatan vatanparvarlik tuyg'usini chuqurlashtirishga xizmat qiladi. Bugungi kunda O'zbekistonning barcha hududlarida joylashgan tarixiy, madaniy va tabiiy obidalar nafaqat an'anaviy ekskursiyalar orqali, balki virtual shaklda ham o'rganilmoqda. Bu jarayon "Milliy madaniy merosni saqlash va raqamlashtirish" dasturi asosida amalga oshirilmoqda. Mazkur dastur yosh avlodni milliy o'zlikni anglash, tarixiy xotira va vatanparvarlik tuyg'ulari asosida tarbiyalashga qaratilgan davlat siyosatining muhim bo'g'inini tashkil etadi. Shunday qilib, o'quvchilarda ma'naviy-axloqiy va vatanparvarlik tarbiyasini shakllantirishda an'anaviy va virtual ekskursiya faoliyatini integratsiyalash nafaqat metodik yangilik, balki davlat ta'lim siyosatining muhim talabi sifatida namoyon bo'lmoqda. Ushbu yondashuv yosh avlodda milliy qadriyatlarga hurmat, o'z tarixini anglash, Vatanga muhabbat va zamonaviy dunyoqarashni uyg'unlashtiruvchi ta'lim modelini yaratish imkonini beradi. Shu sababli mazkur ilmiy tadqiqotning dolzarbligi, nazariy va amaliy ahamiyati hozirgi kunda nihoyatda yuksak bo'lib, u raqamli ta'lim muhitida ma'naviy tarbiya jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Bugungi ta'lim jarayonida o'quvchilarda vatanparvarlik va ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish masalasi yangi metodologik yondashuvlar asosida takomillashib bormoqda. Shu jumladan, an'anaviy ekskursiyalar bilan virtual sayohatlarni uyg'unlashtirish o'quvchilarning ruhiy, intellektual va hissiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir etuvchi, ularni milliy g'urur va Vatanga muhabbat ruhida tarbiyalaydigan zamonaviy pedagogik mexanizm sifatida qaralmoqda. Ushbu jarayon o'quvchilarning idrokini, tasavvurini, his-tuyg'ularini va ijtimoiy mas'uliyatini faollashtiradi. Pedagogik fanlarda ekskursiya faoliyati uzoq yillardan buyon ta'lim-tarbiyaning samarali shakli sifatida tan olingan. Abdulla Avloniy, Mahmudxo'ja Behbudiy, Hamza Hakimzoda Niyoziy kabi ma'rifatparvarlar o'z asarlarida o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytirish, ularni hayotiy voqelik bilan bevosita tanishtirishning muhimligini ta'kidlaganlar. Avloniy "Turkiy guliston yoxud axloq" asarida ta'lim jarayonini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish orqali yoshlarning tafakkurini, odobini va ma'naviyatini shakllantirish

zarurligini uqtiradi. Shunday qilib, ekskursiyalar, xususan, maktab tashqarisidagi faoliyat shakllari o'quvchilarni ijtimoiy hayotga tayyorlashda muhim o'rin tutadi. An'anaviy ekskursiyalar o'quvchilarni tabiiy muhit, tarixiy yodgorliklar, madaniy markazlar bilan tanishtirish, ularning vatanparvarlik, g'urur va faxr tuyg'ularini uyg'otishning samarali vositasi hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 31-dekabrda "Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorida ham ekskursiyalarni ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi sifatida yo'lga qo'yish, ularning mazmunini milliy qadriyatlar, tarixiy xotira va Vatanga muhabbat ruhida boyitish zarurligi belgilab o'tilgan. Biroq so'nggi yillarda raqamli texnologiyalar jadal rivojlanishi, masofaviy o'qitish tizimining kengayishi, virtual ta'lim platformalarining paydo bo'lishi ekskursiya faoliyatini ham yangi bosqichga olib chiqdi. Virtual ekskursiyalar — bu axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida tashkil etiladigan, o'quvchilarga masofadan turib tarixiy, madaniy, tabiiy obyektlarni o'rganish imkonini beruvchi innovatsion ta'lim shaklidir. Ular o'quvchilarni interaktiv tarzda jalb etadi, ularning idrok, xotira, tafakkur, hissiy-estetik sezgilari va milliy qadriyatlarga bo'lgan munosabatini shakllantiradi. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasida belgilanganidek, raqamli texnologiyalarni ta'lim tizimiga tatbiq etish, o'quvchilarda ijodiy tafakkur va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish, masofaviy ta'limni samarali tashkil etish asosiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Shu nuqtayi nazardan, virtual ekskursiyalar an'anaviy ta'lim shakllarini boyitadi, ularni yangi texnologiyalar bilan uyg'unlashtiradi va o'quvchilarning mustaqil o'rganish qobiliyatini rivojlantiradi.

O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tomonidan ishlab chiqilgan "Ma'naviy-ma'rifiy ishlarni samarali tashkil etish konsepsiyasi"da ham o'quvchilarda vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirishda interfaol uslublar, multimedia vositalari va virtual resurslardan foydalanish zarurligi ta'kidlanadi. Bu yondashuvlar yosh avlod ongiga milliy g'urur, tarixiy xotira, o'zligini anglash va milliy birlik g'oyalarini singdirish uchun keng imkoniyat yaratadi. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-son Farmoni bilan tasdiqlangan "Harakatlar strategiyasi"da

ma'naviy-ma'rifiy ishlarni zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etish, o'quvchilarning vatanparvarlik tarbiyasini kuchaytirish va ularni xalqning boy madaniy merosiga hurmat ruhida tarbiyalash bo'yicha vazifalar belgilangan. Ushbu vazifalarni amalga oshirishda virtual ekskursiyalar orqali o'quvchilarga O'zbekistonning tarixiy yodgorliklari, buyuk allomalari, tabiat manzaralari va madaniy obidalari haqida jonli taassurot berish muhim ahamiyat kasb etadi. An'anaviy va virtual ekskursiyalarning integratsiyasi o'quvchilarning bilim olish jarayonini yangi bosqichga ko'taradi. Masalan, tarix darslarida Samarqanddagi Registon majmuasini onlayn 3D formatda tomosha qilish, Buxoro Ark qal'asining virtual turini o'rganish yoki Farg'ona vodiysidagi tabiiy landshaftlarni raqamli muhitda tahlil qilish o'quvchilarni o'sha muhitni bevosita his etishga undaydi. Shu orqali ular Vatan tabiati, tarixi va madaniyatiga nisbatan chuqur hurmat va faxr tuyg'usini his etadilar. Pedagogik psixologiya nuqtayi nazaridan qaraganda, virtual ekskursiyalar o'quvchilarda emotsional bog'liqlik, empatiya, tasavvur va motivatsiyani kuchaytiradi. Chunki o'quvchilar nafaqat bilim oladilar, balki vizual, eshitish va kinestetik tajriba orqali o'z shaxsiy his-tuyg'ularini vatanparvarlik maqsadlariga yo'naltiradilar. O'quvchi bunday faoliyat jarayonida "men shu yurtning farzandiman", "mening xalqim shunday boy tarixga ega" degan ichki iftixorni his etadi.

O'zbek pedagog olimlari — Q. Yo'ldoshev, N. Qahhorov, M. Davletov, D. Nishonov, S. Xo'jayev va boshqalar o'z ilmiy ishlarida vatanparvarlik tarbiyasining pedagogik mexanizmlarini tahlil qilib, uni shaxsiy tajriba, faoliyat va hissiy-idrok asosida shakllantirish zarurligini asoslab berishgan. Ayniqsa, Q. Yo'ldoshevning "Ma'naviy tarbiya nazariyasi" asarida ta'lim jarayonida o'quvchilarning milliy g'ururini uyg'otuvchi vizual va emotsional vositalardan foydalanishning samaradorligi ilmiy asoslab berilgan. Bundan tashqari, an'anaviy ekskursiyalar bilan virtual ekskursiyalarni uyg'unlashtirish orqali o'qituvchi o'quvchilarni faol ishtirokchi sifatida jarayonga jalb etadi. Bu integratsion yondashuv o'quvchilarda tanqidiy tafakkur, tahliliy fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish va jamoaviy mas'uliyatni shakllantiradi. Masalan, o'quvchilar virtual ekskursiyadan so'ng o'z taassurotlari asosida mini-loyihalar, taqdimotlar yoki esse yozish orqali milliy iftixorni his etishadi. Shunday qilib, an'anaviy va virtual ekskursiyalarning

integratsiyasi o'quvchilarning ma'naviy dunyoqarashini boyitadi, ularni zamonaviy texnologiyalarni bilgan holda milliy qadriyatlarni qadrlashga o'rgatadi. Bu jarayon o'z navbatida ta'limning insonparvarlik tamoyillariga, uzluksizlik va innovatsionlik g'oyalariga mos keladi. Raqamli ta'lim sharoitida an'anaviy va virtual ekskursiyalarni integratsiyalash o'quvchilarda vatanparvarlik va ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishda strategik ahamiyatga ega. Bu yondashuv o'quvchilarni nafaqat bilimli, balki yurtparvar, madaniyatli va zamonaviy tafakkurga ega shaxs sifatida kamol toptirishga xizmat qiladi. O'qituvchi o'quvchilarni faol ishtirokchilikka, mustaqil izlanishga va tanqidiy tahlilga yo'naltiradi. Integratsiyalashgan ekskursiyalar orqali o'quvchilar tarix, geografiya, biologiya, madaniyatshunoslik, ekologiya kabi fanlar bo'yicha olgan bilimlarini hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, bu jarayon ta'limning amaliyotga yaqinlashishiga, o'quvchilarda hayotiy kompetensiyalar, axborot bilan ishlash, tahlil qilish, xulosa chiqarish va muloqotga kirishish malakalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Ta'lim tizimida integratsiyalashgan ekskursiya faoliyatini tashkil etish uchun metodik va texnologik yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Pedagog olimlar M. Usmonxo'jayev, O. Hasanboeva va G. Shodmonova tadqiqotlarida ta'kidlanganidek, raqamli texnologiyalar ta'lim jarayoniga to'g'ri integratsiya qilinganda o'quvchilarning bilish motivatsiyasi ortadi, ularning o'qishga nisbatan ijobiy munosabati kuchayadi va shaxsiy tajriba asosida chuqurroq o'zlashtirish jarayoni sodir bo'ladi. Shu jihatdan qaraganda, an'anaviy ekskursiya davomida o'quvchilar tabiiy yoki tarixiy obyektni bevosita kuzatib o'rganar ekan, virtual ekskursiyada ular bu obyektni interaktiv, multimedia vositalari orqali tahlil qiladi, bu esa vizual idrokni boyitadi va axborotni tizimli o'zlashtirishni ta'minlaydi.

Virtual ekskursiyalar orqali o'quvchilarga O'zbekistonning turli hududlari, madaniy merosi va tabiiy boyliklari haqida keng ko'lamli ma'lumot berish mumkin. Masalan, "O'zbekistonning YUNESKO merosi" nomli virtual tur orqali o'quvchilar Samarqanddagi Registon majmuasi, Shahrisabzdagi Oqsaroy, Buxorodagi Minorayi Kalon, Xivada joylashgan Ichan qal'a kabi tarixiy yodgorliklar haqida yuqori aniqlikdagi 3D tasvirlar asosida ma'lumot oladilar. Bunday yondashuv nafaqat ularning tarixiy xotirasini boyitadi,

balki milliy o'zlikni anglash, o'z Vataniga faxr bilan qarash hissini kuchaytiradi. Integratsiyalashgan ekskursiya faoliyatida o'qituvchining o'zni alohida ahamiyatga ega. O'qituvchi an'anaviy ekskursiyadan oldin virtual tayyorgarlik mashg'ulotlarini o'tkazishi, o'quvchilarni obyektning tarixiy, madaniy va ekologik xususiyatlari bilan tanishtirishi, sayohat jarayonida esa kuzatuv, tahlil va muloqot faoliyatini boshqarishi zarur. Shu tarzda ekskursiya o'quvchilarning faqat tomoshabin emas, balki faol ishtirokchi bo'lishini ta'minlaydi. An'anaviy va virtual ekskursiyalarning birgalikdagi ta'siri ta'lim jarayonining kognitiv, affektiv va psixomotor sohalarini bir vaqtda rivojlantiradi. Kognitiv sohada — bilim va tushunchalar chuqurlashadi; affektiv sohada — vatanparvarlik, iftixor, faxr, sadoqat kabi his-tuyg'ular shakllanadi; psixomotor sohada esa o'quvchilar faoliyatni rejalashtirish, kuzatish, suratga olish, tahlil qilish kabi amaliy ko'nikmalarni egallaydilar. Shu bilan birga, bu yondashuv "Milliy kurikulum" talablariga hamohang bo'lib, o'quvchilarning umumiy o'rta ta'limdagi ma'naviy-axloqiy kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan. Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF–60-son Farmonida yoshlarni Vatanga muhabbat va sadoqat ruhida tarbiyalash, ularning ma'naviy olamini boyitish, axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish orqali innovatsion fikrlashga o'rgatish zarurligi alohida qayd etilgan. Shu maqsadda o'qituvchilar o'z pedagogik amaliyotlarida raqamli va an'anaviy ta'limning integratsion shakllaridan faol foydalanishlari lozim.

An'anaviy va virtual ekskursiyalarning sintezi nafaqat o'quvchilarning bilim saviyasini, balki ularning shaxsiy pozitsiyasi, milliy o'zlikni anglash darajasini ham oshiradi. O'quvchi tarixiy joylarni nafaqat ko'radi, balki ularning ahamiyatini, Vatan tarixidagi o'rnini tushunadi. Virtual muhit esa bu bilimni mustahkamlaydi, uni vizual va interaktiv shaklda idrok etishga yordam beradi. Shu sababli, bunday yondashuv shaxsning intellektual, emotsional va ma'naviy rivojlanishini birlashtirgan kompleks ta'lim modelini shakllantiradi. Integratsiyalashgan ekskursiyalar o'quvchilarda milliy qadriyatlarga hurmatni kuchaytirish bilan birga, ularni global dunyoqarashga ham tayyorlaydi. O'quvchilar O'zbekistonning boy tarixiy-madaniy merosini o'rganar ekan, shu bilan birga,

boshqa xalqlarning madaniyatini ham tahlil qila olish, millatlararo totuvlik va insonparvarlik tamoyillarini qadrlashni o'rganadilar. Natijada, yosh avlodda Vatanga muhabbat, milliy iftixor va global fikrlash uyg'un holda shakllanadi — bu esa zamonaviy raqamli ta'limning asosiy g'oyaviy maqsadlaridan biridir. Shunday qilib, an'anaviy va virtual ekskursiyalarni integratsiyalash — o'quvchilarda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni, milliy o'zlikni anglashni va vatanparvarlik tuyg'usini takomillashtirishning zamonaviy, ilmiy asoslangan yo'lidir. Bu yondashuv ta'lim jarayonini interaktiv, hissiy boy va ma'noli qiladi, o'quvchilarni nafaqat bilishga, balki his qilish va qadrlashga o'rgatadi. Shu tariqa, ekskursiya faoliyati milliy tarbiya jarayonida yangi pedagogik paradigma — “ta'lim orqali his qilish” tamoyilini shakllantiradi.

XULOSA

An'anaviy va virtual ekskursiya faoliyatini integratsiyalash orqali o'quvchilarda ma'naviy-axloqiy va vatanparvarlik tarbiyasini takomillashtirish zamonaviy ta'lim tizimida dolzarb pedagogik vazifalardan biridir. Ushbu yondashuv o'quvchilarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini rivojlantirish bilan birga, ularning milliy o'zlikni anglash, tarixiy xotira va Vatanga sadoqat tuyg'ularini chuqurlashtiradi. O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasidagi islohotlari, xususan, “Ta'lim to'g'risida”gi Qonun, “Raqamli O'zbekiston – 2030” strategiyasi hamda “Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi”da yoshlarni raqamli fikrlashga, innovatsion faoliyatga va milliy qadriyatlarga sadoqat ruhida tarbiyalash masalalarining ustuvorligi belgilab berilgan. Shu bois an'anaviy ekskursiya shakllarini zamonaviy raqamli vositalar bilan uyg'unlashtirish – pedagogik amaliyotda ta'lim-tarbiyaning yangi, integrativ modelini shakllantirish imkonini beradi. Integratsiyalashgan ekskursiya faoliyati o'quvchilarning emotsional, ijtimoiy va intellektual rivojlanishini birgalikda ta'minlaydi. Bunday faoliyat nafaqat Vatan tarixi, madaniy merosi va tabiatini o'rganishga, balki ularni qadrlash va asrash mas'uliyatini his etishga ham yo'naltiradi. O'quvchilar real ekskursiyalarda bevosita kuzatish orqali milliy qadriyatlarni his etsa, virtual sayohatlar orqali ularning chuqur tahlilini olib borish imkoniga ega bo'ladi. Shu tarzda ta'lim jarayoni hissiy boy, axborotga to'yingan va ilmiy asoslangan holga keladi.

An'anaviy va virtual ekskursiyalarni integratsiyalash — vatanparvarlik tarbiyasining zamonaviy modelini shakllantirishga xizmat qiladi. Bu yondashuv o'quvchilarda Vatanga muhabbat, milliy iftixor va fuqarolik burchini anglash hissini kuchaytiradi. Kelajakda bu tajribani umumta'lim tizimining barcha bosqichlarida joriy etish, uni metodik jihatdan takomillashtirish va pedagogik innovatsiyalar bilan boyitish mamlakatimiz ta'lim tizimining ma'naviy poydevorini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni, 2022-yil 28-yanvar.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-son Farmoni, 2017-yil 7-fevral.
3. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi. — Toshkent, 2020.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 31-dekabrda "Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori.
5. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi tomonidan qabul qilingan "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun. — Toshkent, 2020.
6. Yo'ldoshev Q. "Ma'naviy tarbiya nazariyasi". — Toshkent: O'qituvchi, 2019.
7. Hasanboeva O., Usmonxo'jayev M. "Pedagogika nazariyasi va metodikasi". — Toshkent: Fan, 2020.
8. Avloniy A. "Turkiy guliston yoxud axloq". — Toshkent: Ma'naviyat, 2019.
9. Shodmonova G. "Raqamli ta'lim sharoitida tarbiya jarayonining innovatsion yondashuvlari". — Toshkent, 2021.
10. Nishonov D., Xo'jayev S. "O'quvchilarda vatanparvarlik tarbiyasini shakllantirishning zamonaviy mexanizmlari". — Toshkent: Ilm Ziya, 2022.